

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe nouă luni ale anului 2019**

Chișinău 2019

CUPRINS

Lista abrevierilor	3
Sumar executiv.....	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici.....	5
Datoria sectorului public.....	7
Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)”	9
Datoria de stat	9
<i>Datoria de stat externă</i>	13
<i>Datoria de stat internă</i>	17
Garanțiile de stat	21
Creanțele interne	22
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2019.....	22
Recreditarea de stat	28

Lista abrevierilor

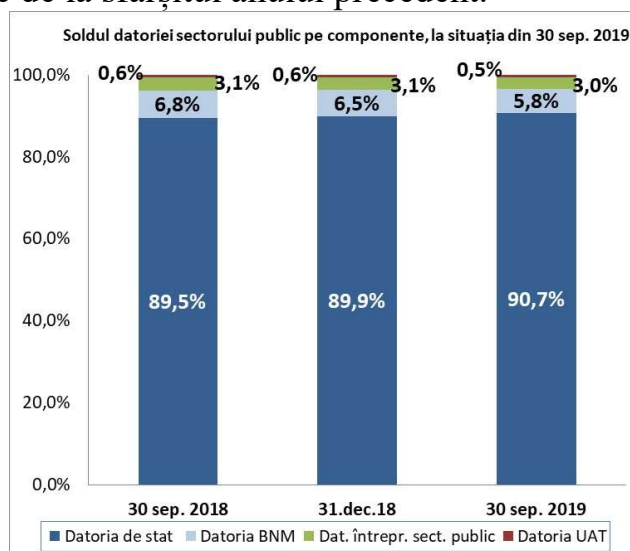
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
DLC	Directoratul Liniei de Credit
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IFP	Instituții Financiare Participante
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agencia Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o ușoară diminuare a soldului acesteia cu 0,3% la situația din 30 septembrie 2019 comparativ cu sfârșitul anului 2018, constituind 57 721,9 mil. lei sau 27,7% din PIB-ul prognozat pentru anul 2019. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a diminuat cu 2,4 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2018, fapt ce se explică prin ritmul mai mare de creștere al PIB-ului prognozat pentru anul 2019 comparativ cu ritmul de creștere al soldului datoriei sectorului public.

Diminuarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2019 în comparație cu sfârșitul anului 2018 este condiționată de diminuarea soldului datoriei BNM cu 388,5 mil. lei, a întreprinderilor din sectorul public cu 84,4 mil. lei și a datoriei unităților administrativ-teritoriale cu 43,5 mil. lei. Totodată, soldul datoriei de stat a înregistrat o majorare cu 357,1 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent.

La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriei de stat a constituit 52 369,6 mil. lei, dintre care datoria de stat internă – 44,1% iar datoria de stat externă – 55,9% din total. Majorarea soldului datoriei de stat cu 357,1 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent a fost influențată de finanțarea netă pozitivă atât externă cât și internă, dar și de deprecierea leului față de dolarul SUA pe parcursul a nouă luni ale anului 2019. Cu toate acestea, soldul datoriei de stat înregistrat la situația din 30 septembrie 2019 se situează sub plafonul 58 282,5 mil. lei – valoarea precizată a soldului datoriei de stat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2019.

La situația din 30 septembrie 2019, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”) a constituit 805,6 mil. lei sau 0,4% din PIB-ul prognozat pentru anul 2019.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 571,6 mil. lei și rambursate 591,0 mil. lei. La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 4 520,4 mil. lei, dintre care 268,0 mil. lei cu termen expirat.

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Pentru anul 2019 se estimează că PIB-ul va înregistra valoarea de 208 300,0 mil. lei, înregistrând o majorare cu 4,2 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent¹.

Dinamica procesului inflaționist²

Rata inflației în luna septembrie 2019 a constituit 4,9% față de decembrie 2018, înregistrând o majorare cu 5,3 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2018.

Majorarea prețurilor medii de consum a fost determinată atât de majorarea prețurilor la produsele alimentare și la mărfurile nealimentare, cât și de majorarea tarifelor pentru prestarea serviciilor populației.

Rata inflației medii anuale pentru perioada ianuarie-iunie 2019 a înregistrat valoarea de 4,1%, ceea ce denotă o majorare cu 0,4 p.p. față de ianuarie-septembrie 2018.

Activitatea de comerț exterior³

Exporturile realizate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2019 s-au cifrat la 2 026,2 mil. dolari SUA, volum superior celui înregistrat în perioada corespunzătoare a anului 2018 cu 3,4%.

Importurile de bunuri au constituit 4 272,3 mil. dolari SUA, majorându-se cu 2,3% comparativ cu perioada similară a anului 2018.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 246,1 mil. dolari SUA, fiind cu 1,3% mai mare față de cel înregistrat în perioada corespunzătoare a anului 2018.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în primele nouă luni ale anului 2019 a fost de 47,4% față de 46,9% în perioada similară a anului 2018.

Politica ratelor

La începutul anului 2019, Comitetul executiv al BNM a menținut rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 6,5 la sută anual, nivel constant din decembrie 2017⁴. Însă, în cadrul ședinței din 19.06.2019, pe fonul presiunilor inflaționiste cauzate, în mod special, de creșterea fondului de salarizare și a creditelor de consum, precum și a impulsului fiscal pozitiv în anul curent și în anul viitor urmare deblocării preconizate a finanțării externe, Comitetul executiv a decis să majoreze cu 0,5 puncte procentuale rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt până la 7,0 la sută anual. Ulterior, în condițiile creșterii persistente a cererii agregate, spre sfârșitul lunii iulie 2019 a fost luată decizia de

¹ Sursa: Prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2020-2022 din 04.10.2019 elaborată de Ministerul Economiei și Infrastructurii și coordonată cu Fondul Monetar Internațional.

² Sursa: Biroul Național de Statistică.

³ Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

⁴ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

a majora cu încă 0,5 puncte procentuale rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, menținându-se la nivelul 7,5 la sută anual către finele lunii septembrie 2019.

Ratele de dobândă pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și USD Libor pe 6 luni) au avut o tendință de diminuare pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2019. Astfel, valoarea medie pentru luna septembrie 2019 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit -0,394%⁵, fiind cu 47,0 la sută mai mică decât valoarea medie din luna septembrie 2018. Valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna septembrie 2019 a înregistrat 2,0493%⁶, fiind cu 20,2 la sută mai mică comparativ cu valoarea medie din luna septembrie 2018. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2019 a marcat o depreciere de 3,4 la sută față de dolarul SUA și o apreciere nesemnificativă față de Euro în mărime de 0,6 p.p., în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2018.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valurilor străine pe piețele externe, dar și ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării cât și vânzării de valută⁷.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 septembrie 2019, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 28 462,8 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 6,4 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2018. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 16,2 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, atingând valoarea de 30 622,0 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 2 159,2 mil. lei, ceea ce constituie 37,9 la sută din valoarea precizată pentru anul 2019.

⁵ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁶ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

⁷ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

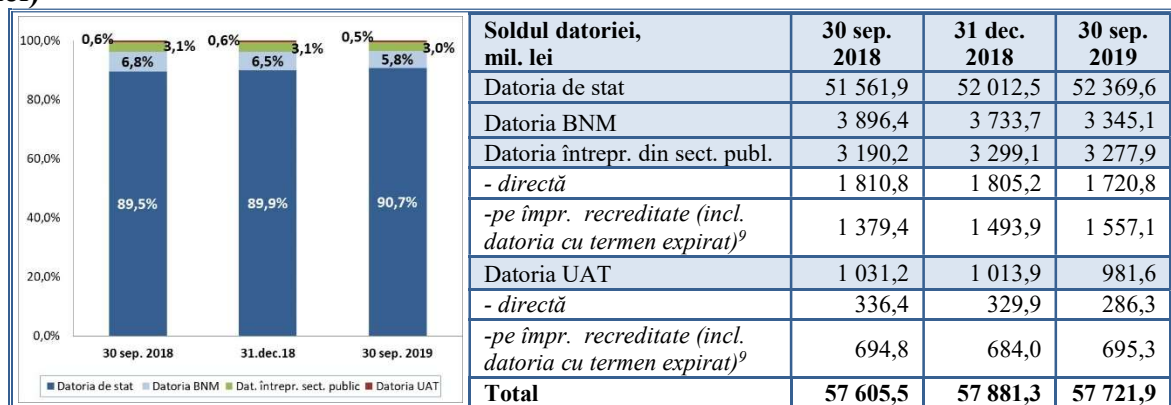
Datoria sectorului public

La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriei sectorului public⁸ s-a diminuat cu 159,4 mil. lei sau cu 0,3% comparativ cu sfârșitul anului 2018 și a constituit 57 721,9 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2019, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 septembrie 2019, a constituit 27,7%, înregistrând o diminuare cu 2,4 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2018 și cu 2,2 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2018.

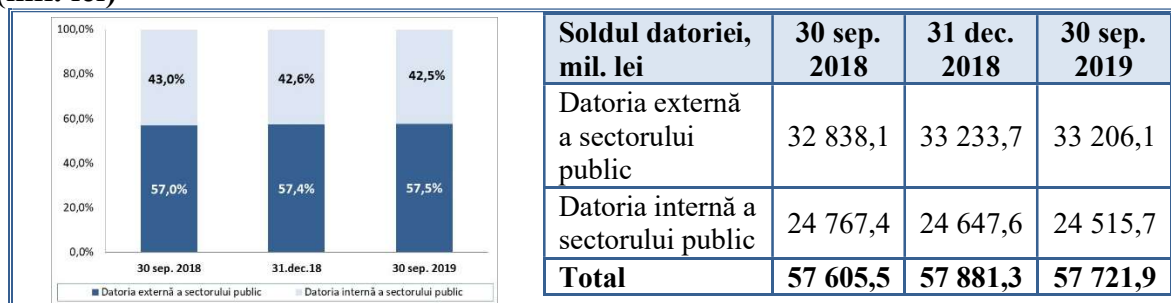
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019 (mil. lei)

Diminuarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2019 în comparație cu sfârșitul anului 2018 este condiționată de diminuarea soldului datoriei BNM cu 388,5 mil. lei, a întreprinderilor din sectorul public cu 84,4 mil. lei, a datoriei unităților administrativ-teritoriale cu 43,5 mil. lei. Totodată, soldul datoriei de stat a înregistrat o majorare cu 357,1 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent. Similar perioadelor anterioare, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (90,7%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019 (mil. lei)

⁸ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an

⁹ Datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

La situația din 30 septembrie 2019, datoria externă a sectorului public a constituit 1 872,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 33 206,1 mil. lei) , sau 57,5% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 24 515,7 mil. lei (42,5%). Pe parcursul a nouă luni ale anului 2019 datoria sectorului public s-a diminuat fiind influențată în special de datoria internă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție descendentă de 0,5 la sută.

La situația din 30 septembrie 2019, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în valută străină – 87,7%, diminuându-se cu 2,3 p.p. față de finele anului 2018 și cu 5,6 p.p. față de 30septembrie 2018, iar 74,0% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai mult cu 0,3 p.p. decât la finele anului 2018 și cu 0,9 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2018. Totodată, 24,6% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. La situația din 30 septembrie 2019 garanțiile emise de UAT, pentru împrumuturile direct contractate, în favoarea creditorilor externi au constituit 302,7 mil. lei iar în favoarea creditorilor interni 1,7 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT pe împrumuturile recreditate au constituit 263,0 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2019, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 74,8%, diminuându-se cu 3,2 p.p. față de finele anului precedent și majorându-se cu 2,2 p.p. față de perioada similară a anului 2018, iar 93,7% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai puțin cu 0,7 p.p. decât la finele anului precedent și cu 1,1 p.p. comparativ cu septembrie 2018. Totodată, 49,0% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 30 septembrie 2019, valoarea de 161,6 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public și ale UAT. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2018, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a diminuat cu 14,7 mil. lei sau 8,3%, iar comparativ cu septembrie 2018, s-a diminuat cu 19,0 la sută. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)”

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2019-2021)”, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2019, au fost monitorizați indicatorii de risc și de sustenabilitate ai datoriei de stat. La situația din 30 septembrie 2019, valorile înregistrate se încadrează în limitele stabilite și nu produc riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării.

Cu toate acestea, remarcăm ponderea încă înaltă a valorilor mobiliare de stat emise pe piața primară ce urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce reprezintă un risc pentru bugetul de stat în condițiile în care acestea ar putea fi refinanțate la o rată mai înaltă a dobânzii în momentul în care ajung la maturitate.

Parametrii de risc și sustenabilitate aferenți datoriei de stat la situația din 30.09.2019

	Valori pentru perioada 2019-2021	Valoarea înregistrată la 30.09.2019
Parametri de risc		
Datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total)	15% - 25% (maximum)	17,6%
Datoria de stat internă (% din total)	35% (minimum) - 50%	44,1%
Datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total)	20% - 40% (maximum)	30,0%
Datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total)*	25% - 40% (maximum)	28,1%
VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total)	70% - 85% (maximum)	83,0%
Perioada medie de maturitate pentru VMS emise pe piața primară (ani)	1,2 (minimum) - 2,0	1,5 ani
Parametri de sustenabilitate		
Serviciul datoriei de stat (% în raport cu veniturile bugetului de stat)	≤ 10%	3,7%

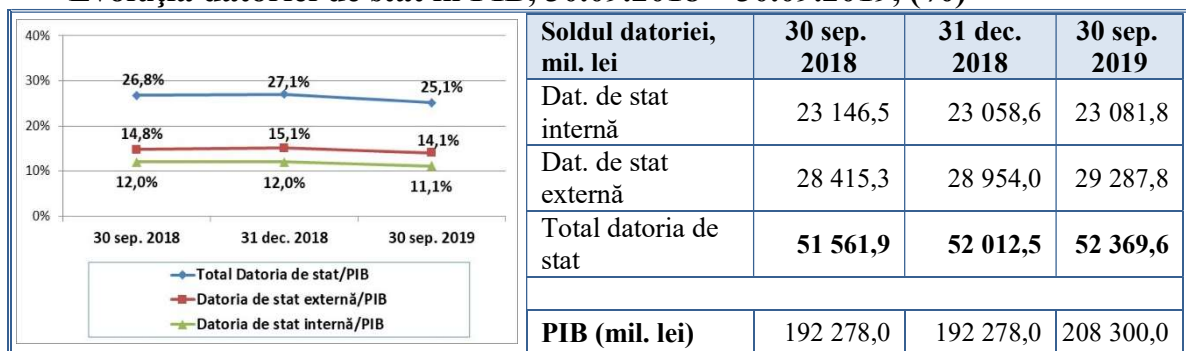
** În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă (VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite) va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.*

Datoria de stat

La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriei de stat a constituit 52 369,6 mil. lei, majorându-se cu 357,1 mil. lei sau cu 0,7 la sută față de sfârșitul anului 2018, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 333,9 mil. dar și de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 23,2 mil. lei. Majorarea soldului datoriei de stat externe în monedă națională se datorează finanțării externe nete pozitive și deprecierii ratei de schimb a leului față de dolarul SUA pe parcursul a nouă luni ale anului 2019. Totodată, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2019, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2019, a constituit 25,1%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2018 cu 1,9 p.p.

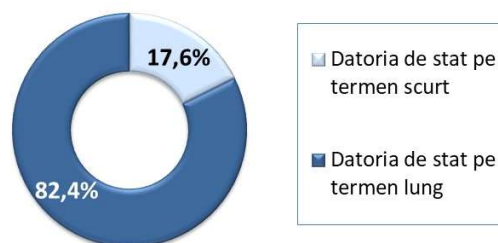
Evoluția datoriei de stat în PIB, 30.09.2018 – 30.09.2019, (%)

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 17,6 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 82,4 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

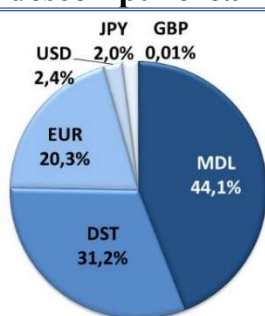
Structura datoriei de stat, conform maturității rămase, la 30 septembrie 2019 (%)

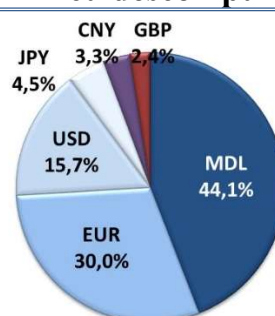
2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești – 44,1%, urmată de împrumuturile de stat externe denuminate în coșul valutar DST cu 31,2%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 20,3%, Dolarul SUA – 2,4%, Yenul japonez – 2,0% și Lira sterlină – 0,01%.

Structura datoriei de stat, pe valute, la 30 septembrie 2019,

fără descompunerea DST

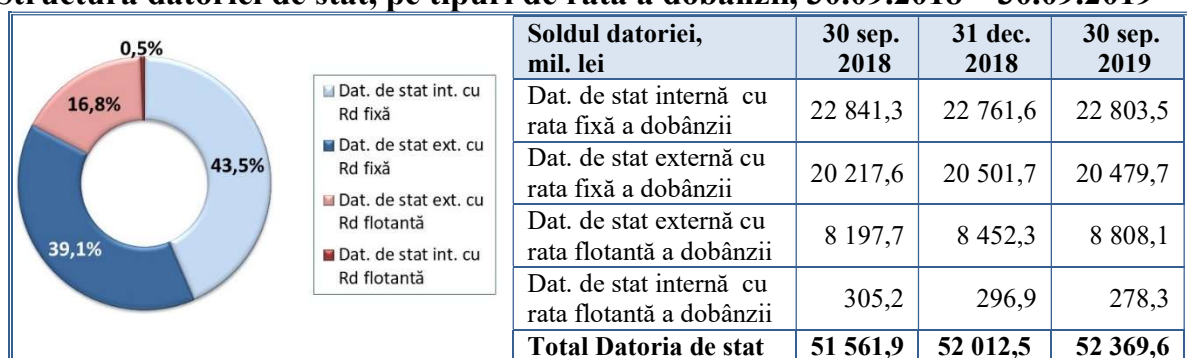
cu descompunerea DST

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 44,1%, urmat de Euro – 30,0%, Dolarul SUA – 15,7%, Yenul japonez – 4,5%, Yuanul Renminbi chinezesc – 3,3% și Lira sterlină – 2,4%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 17,4 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2019, ceea ce reprezintă o majorare cu 0,5 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2018. Totodată, la situația din 30 septembrie 2019, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 82,6 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, 30.09.2018 – 30.09.2019

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30.09.2019 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria, Guvernul României, Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei);

b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹⁰;

c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);

d) VMS convertite;

e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 1, 2, 3 și 5 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);

b) alocarea DST de la FMI;

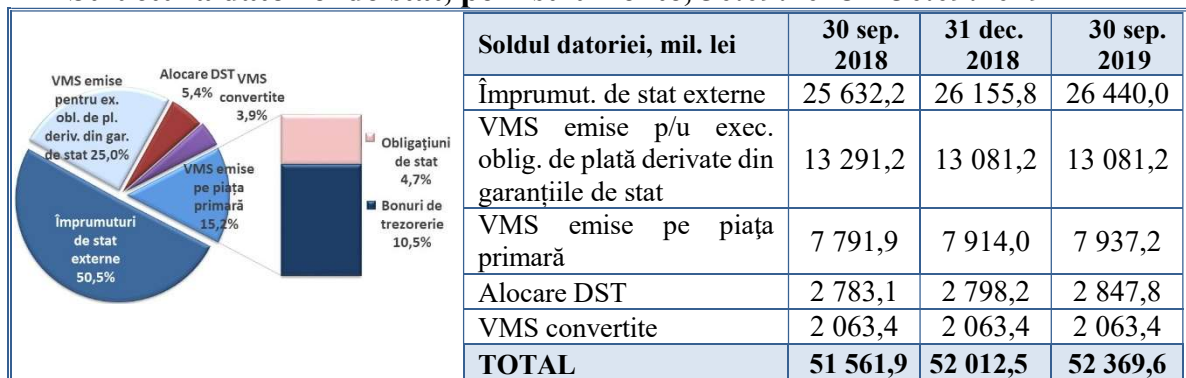
c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 septembrie 2019, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 50,5 la sută,

¹⁰ VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

majorându-se cu 0,2 p.p. față de sfârșitul anului 2018. A doua poziție este ocupată de VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 25,0%, după care urmează VMS emise pe piața primară cu ponderea de 15,2%, alocarea DST cu 5,4% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 3,9%.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, 30.09.2018 – 30.09.2019

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a constituit 4,7%, majorându-se cu 0,1 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată la sfârșitul anului 2018, și cu 0,6 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2018.

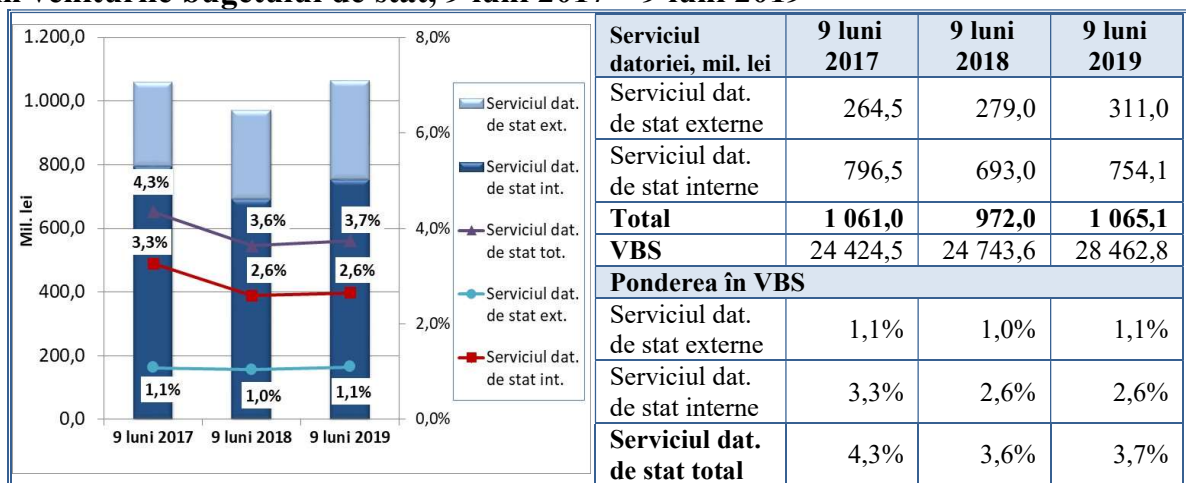
Serviciul datoriei de stat¹¹

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2019, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 1 065,1 mil. lei, care se compune din:

- Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 311,0 mil. lei (29,2%);
- Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 754,1 mil. lei (70,8%).

În primele nouă luni ale anului 2019, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a majorat cu 93,1 mil. lei sau cu 9,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 9 luni 2017 – 9 luni 2019

¹¹ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

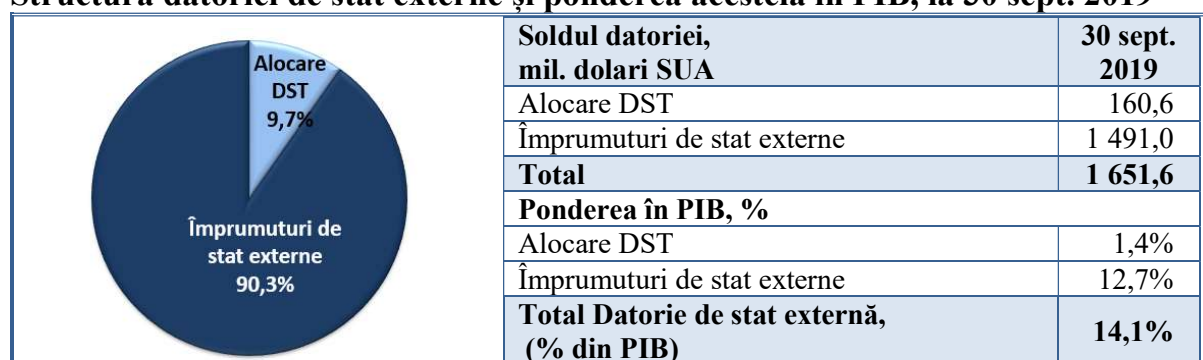
Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriei de stat externe a constituit 1 651,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 29 287,8 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2019, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o micșorare cu 37,4 mil. dolari SUA sau cu 2,2%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 0,4 mil. dolari SUA, și prin fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de 37,8 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a majorat cu 975,7 mil. lei sau cu 3,4%.

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2019, datoria de stat externă a înregistrat 14,1 la sută, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2018, cu 1,0 p.p. Această micșorare nesemnificativă poate fi explicată prin ritmul de majorare al PIB-lui prognozat pentru anul 2019 mai mare decât cel al datoriei de stat externe în monedă națională.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 30 sept. 2019

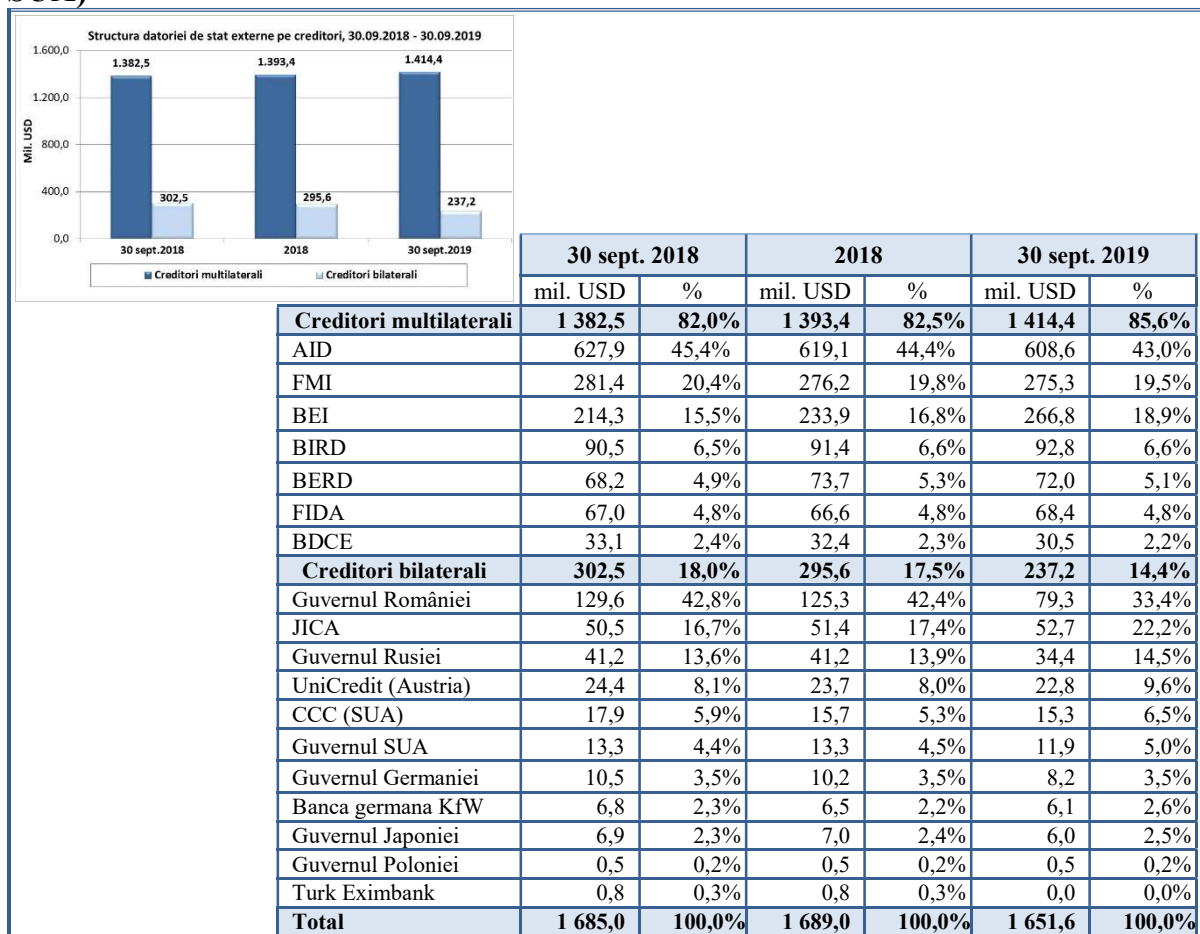

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 septembrie 2019, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 90,3 la sută, ceea ce indică o situație similară comparativ cu cea de la sfârșitul anului 2018.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2019, a constituit 1 414,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 25 082,0 mil. lei) sau 85,6% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 3,1 p.p mai mult decât la finele anului 2018. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 43,0%, urmată de FMI – cu 19,5%, BEI – cu 18,9%, BIRD – cu 6,6% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 12,1 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 237,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 4 205,8 mil. lei) sau 14,4% din soldul total al datoriei de stat externe. Guvernului României îi revine ponderea majoră de circa 33,4% din datoria față de creditorii bilaterali, urmat de JICA cu o pondere de 22,2%.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30.09.2018-30.09.2019 (mil. dolari SUA)

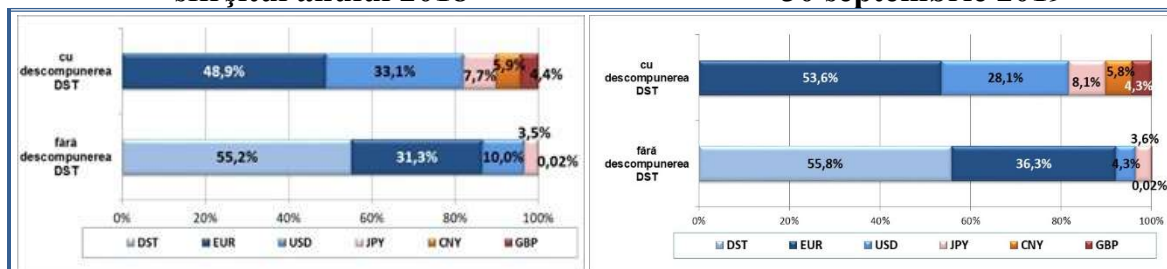

Ca evoluție, comparativ cu situația din 30.09.2018, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința descendentă a datoriei de stat externe față de creditorii bilaterali, și respectiv, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 55,8 la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 0,6 p.p. mai mult decât la sfârșitul anului 2018. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 36,3% (cu 5,0 p.p. mai mult decât la finele anului 2018), urmată de împrumuturile acordate în dolari SUA cu 4,3% (cu 5,7 p.p. mai puțin decât la finele anului 2018), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt yenul japonez și lira sterlină, formează în total 3,6% din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 53,6 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 28,1%, yenul japonez cu 8,1%, yuanul chinezesc cu 5,8% și lira sterlină cu 4,3%.

Structura datoriei de stat externe pe valute (%) sfârșitul anului 2018 30 septembrie 2019

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe¹², pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2019, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 125,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 195,2 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o majorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 10,1 mil. dolari SUA sau cu 8,8%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv rambursarea împrumutului (tranză 3) acordat de România în 2015.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2019, următorii creditori au cea mai mare pondere:

- 1) Guvernul României - 34,9% (43,7 mil. dolari SUA);
- 2) FMI – 20,8% (26,0 mil. dolari SUA);
- 3) AID – 12,7% (15,8 mil. dolari SUA);
- 4) BERD – 9,2% (11,5 mil. dolari SUA);
- 5) Guvernul Rusiei – 6,4% (8,0 mil. dolari SUA);
- 6) BEI – 6,0% (7,5 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 30 septembrie 2019, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 107,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 884,1 mil. lei), cu 9,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 244,8 mil. lei) sau cu 9,3% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 17,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 311,0 mil. lei), cu 1,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 32,0 mil. lei) sau cu 5,7% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

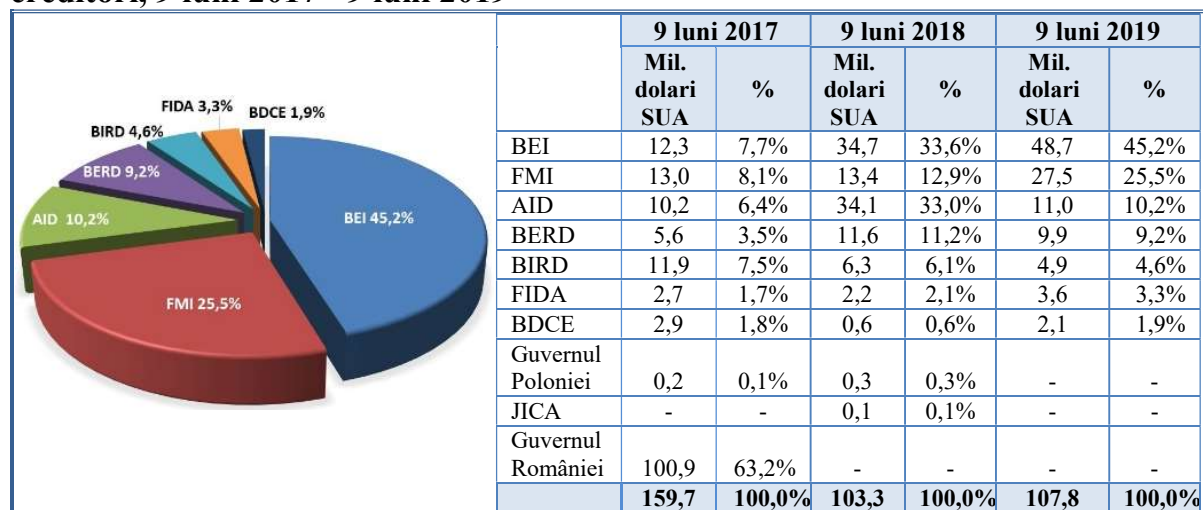
La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe¹², pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 107,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 1

¹² În scopul efectuării calculului pentru analiza comparativă dintre perioada de referință și perioada similară a anului precedent, în prezentul raport nu sunt incluse tranzacțiile aferente operațiunilor de conversiune (reorganizare) a datoriei de stat externe în sumă de 92,7 mil. Dolari SUA (echivalentul a 1 597,4 mil. lei)

906,0 mil. lei), ceea ce reprezintă o majorare cu 4,6 mil. dolari SUA sau cu 4,4% mai mult față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditori, ponderea totală o dețin creditorii multilaterali, dintre care: BEI cu 48,7 mil. dolari SUA (45,2%); FMI cu 27,5 mil. dolari SUA (25,5%); IDA cu 11,0 mil. dolari SUA (10,2%), BERD cu 9,9 mil. dolari SUA (9,2%), BIRD cu 4,9 mil. dolari SUA (4,6%); IFAD cu 3,6 mil. dolari SUA (3,3%), urmată de BDCE cu 2,1 mil. dolari SUA (1,9%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe creditori, 9 luni 2017 - 9 luni 2019

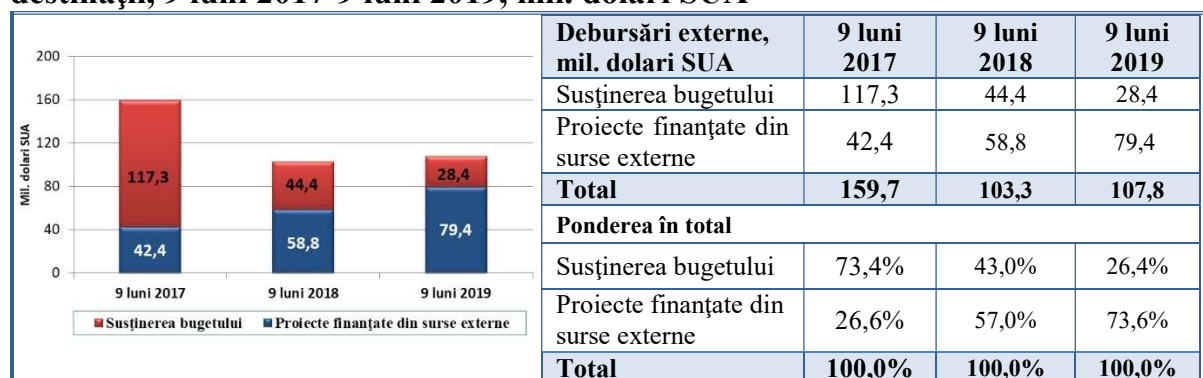

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe (sub formă de mijloace financiare) pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 79,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 403,3 mil. lei) ceea ce reprezintă 73,6% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – 28,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 502,7 mil. lei), ceea ce reprezintă 26,4% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, 9 luni 2017-9 luni 2019, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

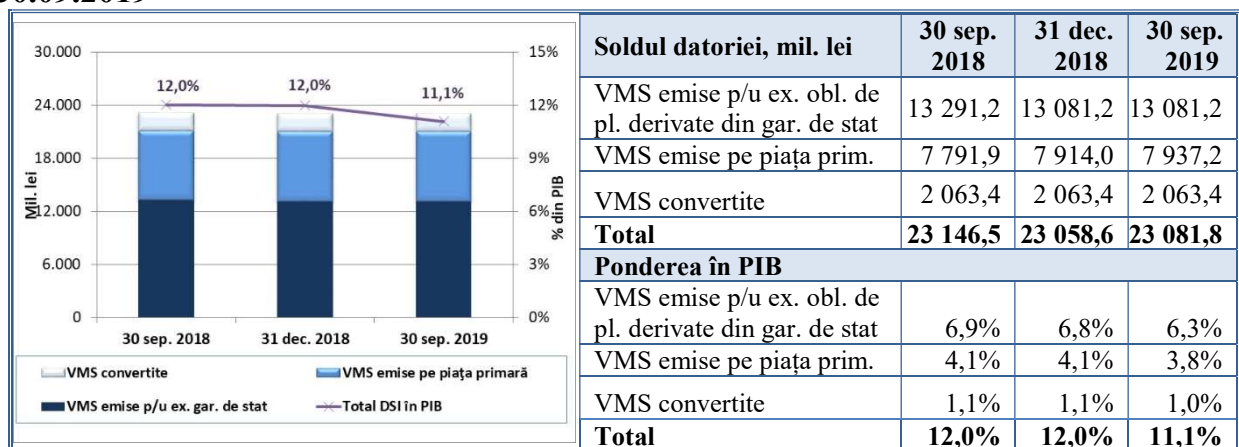
La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriei de stat interne a constituit 23 081,8 mil. lei, dintre care:

- VMS convertite 2 063,4 mil. lei (8,9%)
- VMS emise pe piața primară 7 937,2 mil. Lei (34,4%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 13 081,2 mil. lei (56,7 %)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2018, datoria de stat internă s-a majorat cu 23,2 mil. lei sau cu 0,1 la sută. Modificarea datoriei de stat interne în anul 2019 s-a produs din contul emisiunii nete a VMS pe piața primară în sumă de 23,2 mil. lei. Mijloacele obținute din emisiunea VMS pe piața primară au fost direcționate pentru finanțarea deficitului bugetar.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 11,1 la sută, diminuându-se comparativ cu situația de la finele anului 2018 cu 0,9 p.p.

Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 30.09.2018-30.09.2019

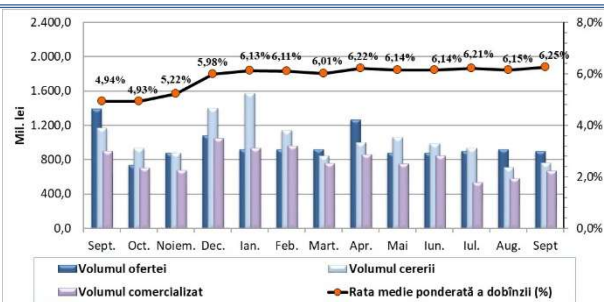

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piața primară

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, prin cele 37 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 8 550,5 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 9 059,5 mil. lei, fiind superioară ofertei cu 509,0 mil. lei sau de cca. 1,1 ori.

Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară, în perioada septembrie 2018 – septembrie 2019, (mil. lei)

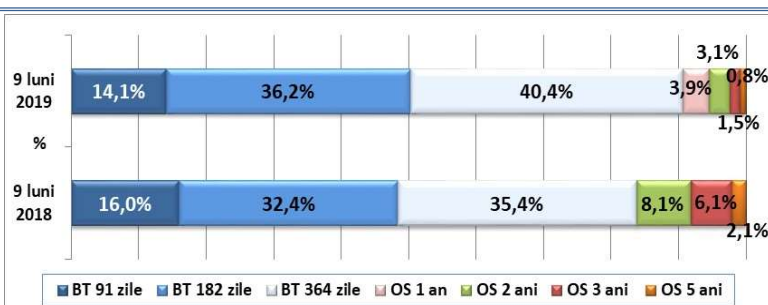

Ca rezultat, au fost comercializate VMS la prețul de cumpărare în sumă de 6 946,1 mil. lei, ceea ce este cu 394,7 mil. lei mai puțin decât volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2018. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 6 922,9 mil. Lei.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 7 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 1 an;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani.

Structura VMS comercializate pe piața primară, 9 luni 2018 – 9 luni 2019, (%)

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (40,4%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (36,2%) și cele cu scadența de 91 zile (14,1%).

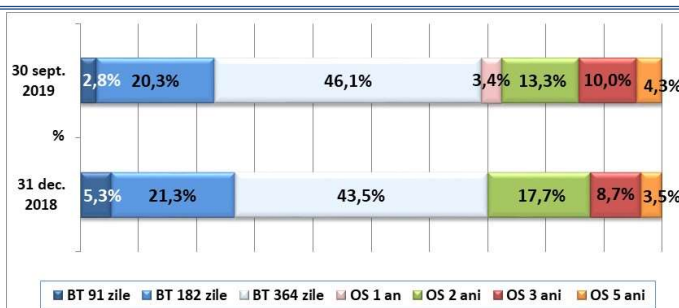
Volumul comercializat al Obligațiunilor de stat pe termen de 2 ani (cu dobândă fixă și flotantă) și 3 ani a constituit 215,1 mil. lei (3,1% din volumul total comercializat) și 103,8 mil. lei (1,5%), care comparativ cu perioada analogică a anului 2018 s-a micșorat cu 378,0 mil. lei și 340,2 mil. lei respectiv. Ce ține de emisiunea Obligațiunilor de stat cu dobânda fixă pe termen de 5 ani, acestea au fost emise în volum de 57,9 mil. lei (0,8%) sau cu 93,1 mil. lei mai puțin comparativ cu perioada analogică a anului 2018. În luna aprilie a anului 2019 au fost emise obligațiuni de stat cu maturitatea de 1 an în sumă totală de 271,2 mil. lei, sau 3,9% din totalul de VMS comercializate pe parcursul perioadei de referință.

Volumul VMS procurat de investitorii nebancari s-a majorat comparativ cu perioada analogică a anului 2018 cu 282,1 mil. lei, înregistrând 1 335,1 mil. lei, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 19,2%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 80,8% în totalul VMS procurate.

În perioada de gestiune, pe piața VMS activau 9 dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate, 76,9% (5 344,6 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în nume și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară de la începutul anului 2019, se numără: BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „Victoriabank” S.A., și BC „Moldova – Agroindbank” S.A..

Structura VMS emise pe piața internă aflate în circulație, 31.12.2018 – 30.09.2019, (%)

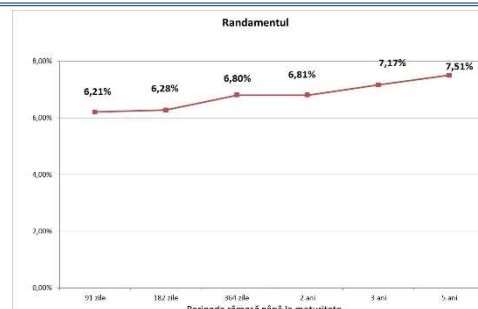
Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 septembrie 2019 a constituit 7 937,2 mil. lei. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (46,1%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (20,3%) și Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani (13,3%).

Comparativ cu sfârșitul anului 2018, bonurile de trezorerie cu scadența de 91 zile s-au micșorat cu 2,5 p.p., cele cu scadența de 182 zile s-au micșorat cu 1,0 p.p., iar cele cu scadența de 364 zile s-au majorat cu 2,6 p.p.. Obligațiunile de stat în circulație cu maturitatea de 2 ani s-au micșorat cu 4,4 p.p., cele de 3 ani s-au majorat cu 1,3 p.p., iar cele de 5 ani s-au majorat cu 0,8 p.p.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 septembrie 2019 s-a micșorat cu 72 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 294 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 30.09.2019 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară în baza cotațiilor afișate de dealerii primari. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, curba va fi construită în baza randamentului/prețului de tranzacționare de facto, ceea ce va majora gradul de precizie al rezultatelor obținute.

Curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară la situația din 30.09.2019

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o linie ascendentă, ceea ce presupune că randamentele pe termen scurt sunt mai mici decât randamentele pe termen lung. Aceasta se explică inclusiv prin faptul că investitorii solicită o rată mai mare de rentabilitate pentru asumarea riscului de a investi mijloace bănești pe o perioadă mai lungă de timp.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2019 VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 8,9%.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2019, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 2 063,4 mil. lei. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisiunea VMS convertite a fost efectuată pe termene de 364 zile și preponderent pe 2 ani.

La situația din 30 septembrie 2019, VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 8,9% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

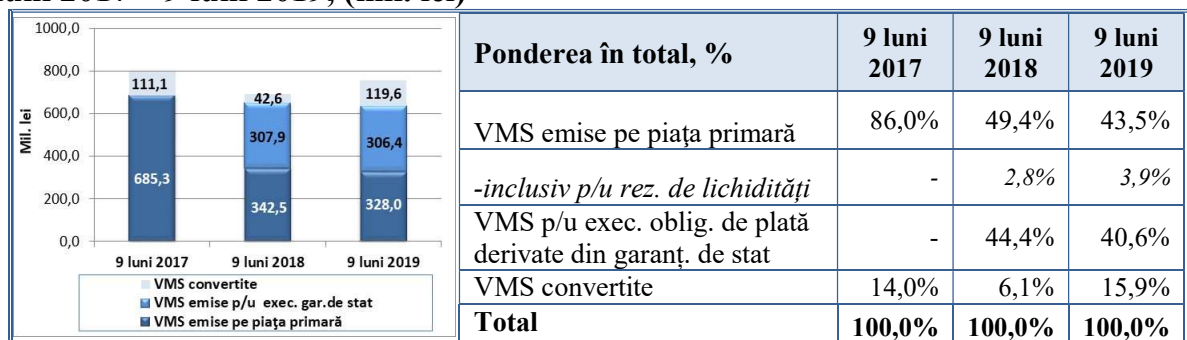
În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2019 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 13 081,2 mil. lei sau 56,7% din soldul datoriei de stat interne.

Ținând cont că, în nouă luni ale anului 2019 nu au fost răscumpărate Obligațiuni de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 septembrie 2019 a constituit 13 081,2 mil. lei sau 56,7% din soldul datoriei de stat interne.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în primele 9 luni ale anului 2019 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 754,1 mil. lei. Comparativ cu perioada analogică a anului 2018, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu cca. 61,1 mil. lei sau cu 8,8 la sută. Acest fapt se datorează în mare parte deservirii la costuri mai mari a VMS convertite în legătură cu reemisiunea acestora în anul 2019 pe un termen mai mare (364 zile).

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 9 luni 2017 – 9 luni 2019, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 328,0 mil. lei pentru plata dobânzilor și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (43,5%), inclusiv 29,1 mil lei pentru plata dobânzilor la VMS emise pentru crearea rezervei de lichidități;

- 306,4 mil. lei pentru plata dobânzilor la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (40,6%);

- 119,6 mil. lei pentru plata dobânzilor la VMS convertite (15,9%).

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii.

Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 6,35% până la 7,70%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate pe piața primară în 9 luni ale anului 2019 a constituit 6,15%, ce este cu 1,16 p.p. mai mare comparativ cu anul 2018, sau cu 1,32 p.p. mai mare comparativ cu perioada analogică a anului 2018.

Garanțiile de stat

La situația din 30 septembrie 2019, soldul garanțiilor de stat a constituit 805,6 mil. lei, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat "Prima casă". Comparativ cu sfârșitul anului precedent, soldul garanțiilor de stat s-a majorat cu 547,4 mil. lei sau de 3,1 ori.

În conformitate cu Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat "Prima casă" și Hotărârea Guvernului nr.202/2018 "Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat "Prima casă" în anul 2019 continuă implementarea Programului de stat "Prima casă". Acest program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2019 se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 1100,0 milioane de lei.

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 de către băncile comerciale: BC "Moldova-Agroindbank" S.A., BC "Moldindconbank" S.A., BC "Victoriabank" S.A., BC "Mobiasbanca - OTP Group" S.A. și BC "Eximbank" S.A. în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 566,7 mil. lei. În aceeași perioadă de către beneficiarii Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 19,3 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2019, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru

împrumuturi interne constituie 2,4 mil lei, iar pentru împrumuturile externe constituie 433,1 mil. lei, fiind în totalitate cu termen expirat.

Creanțele interne

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 BC „Investprivatbank” în proces de lichidare, a transferat în bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 0,5 mil. lei, iar băncile în proces de lichidare: ”Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A. și BC „Unibank” S.A. – 609,0 mil. lei.

Astfel, la situația din 30 septembrie 2019, datoria băncilor respective în proces de lichidare față de Ministerul Finanțelor a constituit 12 120,4 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 357,6 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 910,5 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A. – 2 023,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A. – 1 829,3 mil.lei.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2019

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 30 septembrie 2019, 55,9 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a majorat cu 0,3 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2018 și cu 0,8 p.p. față de perioada analogică a anului 2018.

Structura datoriei de stat pe componente, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019 (%)

Ponderea în total	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019
Datoria de stat internă	44,9%	44,3%	44,1%
Datoria de stat externă	55,1%	55,7%	55,9%

b) Structura datoriei de stat pe valute

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliul datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună aproximativ 46 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019 (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 sep. 2018	31 dec.2018	30 sep. 2019		30 sep. 2018	31 dec.2018	30 sep. 2019
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	44,9%	44,3%	44,1%	MDL	44,9%	44,3%	44,1%
DST	30,9%	30,7%	31,2%	EUR	26,6%	27,2%	30,0%
EUR	16,7%	17,4%	20,3%	USD	18,5%	18,4%	15,7%
USD	5,6%	5,6%	2,4%	JPY	4,2%	4,3%	4,5%
JPY	1,9%	1,9%	2,0%	CNY	3,3%	3,3%	3,3%
GBP	0,01%	0,01%	0,01%	GBP	2,5%	2,4%	2,4%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2018, odată cu descompunerea coșului valutar DST, ponderea datoriei de stat denominată în Euro s-am majorat cu 2,8 p.p. Acest lucru se datorează faptului că la începutul anului 2019, Ministerul Finanțelor a efectuat cu succes operațiuni de convertire a datoriei de stat externe în sumă de 92,7 mil. dolari SUA. Astfel, pentru 6 împrumuturi contractate de la BIRD a fost modificată valuta de la USD la EUR și rata dobânzii de la Libor 6 months la Euribor 6 months.

Analizând impactul deprecierei monedei naționale pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2019, este de menționat că soldul datoriei de stat s-a majorat nesemnificativ la situația din 30 septembrie 2019 față de situația de la sfârșitul anului 2018, în proporție de 0,6 la sută urmare a fluctuației ratelor de schimb a monedei naționale față de valutele străine în care este denominată datoria de stat externă. Luând în considerație ponderea fiecărei valute în totalul datoriei de stat odată cu descompunerea DST, cel mai mare impact asupra modificării soldului datoriei de stat l-a avut deprecierea leului față de dolarul SUA.

2) Riscul de refinanțare

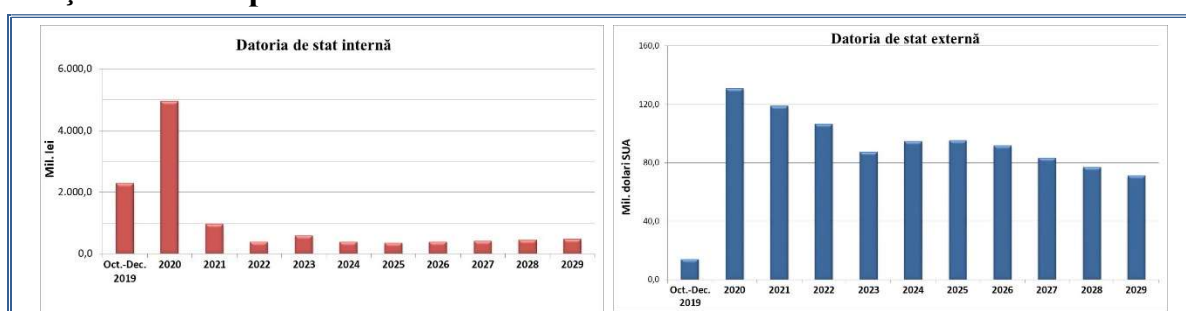
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată pentru anul 2020, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în luna octombrie 2019 urmează a fi rambursate VMS cu maturitatea de 3 ani conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015, în valoare de 230,0 mil. lei. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 septembrie 2019

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2023 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în anul 2020¹³ se evidențiază vârful de plată al plăților spre rambursare.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	9,3	8,5	8,8	9,6	8,8	9,6	9,5	8,6	9,2
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	37,1 %	37,0 %	30,2 %	7,9%	7,8%	7,7%	21,0 %	20,8 %	17,6 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 30 septembrie 2019, 30,2% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Este de remarcat faptul că comparativ cu sfârșitul anului 2018 datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a diminuat cu 6,8 p.p., iar comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,9 p.p., ce se explică prin

¹³ Acest fapt se datorează inclusiv faptului că începând din iulie 2009, pentru Republica Moldova au fost schimbate condițiile de creditare pentru împrumuturile care urmează a fi contractate de la Banca Mondială prin AID, ceea ce presupune micșorarea maturității împrumuturilor noi contractate.

majorarea ponderii obligațiunilor de stat cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani în circulație, reemisiunii VMS convertite aflate în portofoliul BNM preponderent la o maturitate de 2 ani dar și emiterii obligațiunilor de stat cu maturitatea de 1 an. Tot din acest motiv perioada medie de maturitate s-a majorat cu 0,3 ani comparativ cu finele anului 2018.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 17,6 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

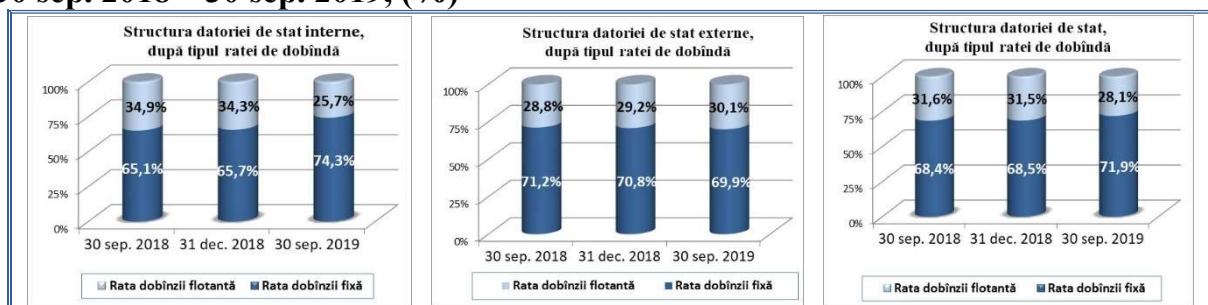
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁴ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019, (%)

La situația din 30 septembrie 2019, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend descendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 25,7% din totalul datoriei de stat interne, ceea ce indică o diminuare cu 8,6 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2018 și cu 9,2 p.p. comparativ cu perioada analogică a anului precedent. Această diminuare a fost influențată de majorarea ponderii obligațiunilor de stat în circulație cu rata fixă a dobânzii (2, 3 și 5 ani). Astfel, la 30 septembrie 2019, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 1, 2, 3 și 5 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

În structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, dincontra, se atestă o majorare a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă, pe fonul ultimelor debursări ce implică o rată flotantă a dobânzii și a rambursărilor

¹⁴ VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite cu maturitatea de până la un an

efectuate, preponderent la rata fixă a dobânzii. Astfel, la 30 septembrie 2019, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 30,1 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 0,9 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2018.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 28,1% la sută și reflectă o diminuare cu 3,3 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2018 și cu 3,4 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2018. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează atât datoriei de stat externe dar și datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă la situația din 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019	30 sep. 2018	31 dec. 2018	30 sep. 2019
Perioada medie de refixare (ATR), ani	9,3	8,5	8,8	7,3	6,7	7,2	8,2	7,5	7,9
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	37,8 %	37,7 %	30,7 %	34,8 %	35,1 %	36,1 %	36,1 %	36,2 %	33,7 %

Datoria de stat externă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât 36,1 la sută din datoria de stat externă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piețele financiare internaționale va afecta direct costurile aferente datoriei de stat externe. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 7,2 ani, cu 0,5 ani mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2018. Cu toate acestea, datoria de stat internă înregistrează la situația din 30 septembrie 2019 o micșorare a datoriei cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de un an cu 7,0 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată la sfârșitul anului 2018, fapt ce se explică în mare parte prin reemisiunea în anul 2019 a VMS convertite, aflate în portofoliul BNM, la maturități mai îndelungate.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 7,9 ani, totuși 33,7 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁵ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2019

¹⁵ Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari și tranzacțiile încheiate pe piața secundară)

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 1% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,68 ani la situația din 30.09.2019. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1% a ratei dobânzii, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,68% ($1\% \times 0,68 \text{ ani}$)¹⁶.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2019

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 30.09.2019 durata modificată a portofoliului este de 0,64 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,64% ($1\% \times 0,64 \text{ ani}$).

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbura a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbura mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,49 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,49% ($1\% \times 0,49$).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 51,5 mil. lei sau cu 0,64%, fiind egală cu 8 073,6 mil. lei.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

La începutul anului 2019 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2019. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de

¹⁶ Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor dealerilor primari și tranzacțiile încheiate pe piața secundară, iar la situația din 30.09.2019 aceasta a constituit 8 073,6 mil. lei

apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv urmează a fi prezentată în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pentru anul 2019.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii DDP efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

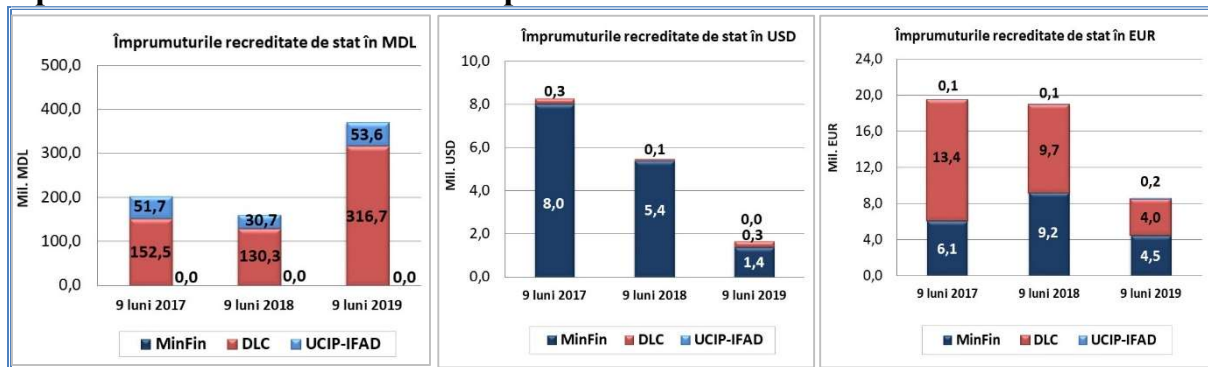
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, Direcția datoriei publice monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public. În acest sens, de la începutul anului 2019, în colaborare cu Inspekția Financiară, au fost aplicate sancțiuni, în conformitate cu prevederile Codului Contravențional, persoanelor responsabile din cadrul entităților sectorului public, dacă acestea nu au respectat termenul de prezentare către Ministerul Finanțelor a datelor privind datoria sectorului public sau au raportat date eronate/incomplete.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Directoratului Liniei de Credit (DLC) și Unității de Implementare a Proiectelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

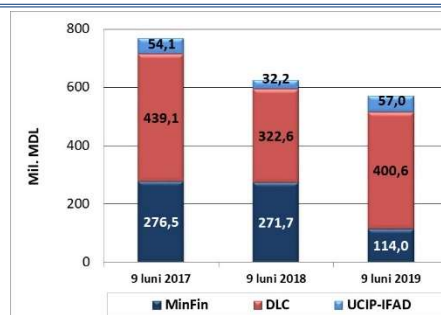
Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebancare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante în sumă de 370,3 mil. lei, 1,7 mil. dolari SUA și 8,7 mil. Euro (echivalent a cca 571,6 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 275,2 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 0,9 mil. Euro (echivalent a cca 296,2 mil. lei) sau 51,8% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori¹⁷

În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în moneda națională și unul descendent în Euro și dolari SUA.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul a nouă luni ale anului 2017, 2018 și 2019 (mil. lei)

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 se constată o descreștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu perioadele similare ale anului 2017 și 2018, condiționată de o cerere mai redusă de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute, pe parcursul a nouă luni ale anului 2019 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 64,8%, urmată de Euro cu 29,9% și dolarul SUA cu 5,3%.

Sumele recreditate pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 se prezintă după cum urmează:

¹⁷ Împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor pe parcursul a 9 luni ale anului 2017 a fost actualizat pe parcursul anului 2017, 2018 ca urmare a prezentării dărilor de seamă privind debursările efectuate din contul împrumutului extern de către Unitatea Consolidată pentru Implementarea Proiectelor în Energetică.

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 1,4 mil. dolari SUA și 4,5 mil. Euro (echivalent a cca 114,0 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II, finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 1,26 mil. Euro;

- Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (S.A. „Termoelectrica”), finanțat de Banca Mondială – 0,32 mil. dolari SUA și 1,7 mil. Euro¹⁸;

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 1,1 mil. dolari SUA;

- Proiectul termoelectric al mun. Bălți (S.A. „CET-NORD”) – 1,55 mil. Euro.

2) prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 316,7 mil. lei, 4,0 mil. Euro și 0,3 mil. dolari SUA (echivalent a cca 400,6 mil. lei), dintre care:

- resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 41,5 mil. lei și 3,1 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 29,0 mil. lei și 1,0 mil. Euro;

- Proiectul Livada Moldovei – 12,5 mil. lei și 1,7 mil. Euro;

- Proiectul Livada Moldovei – componenta leasing – 0,36 mil. Euro.

- resurse recreditate din mijloacele DLC circulante acumulate – 275,2 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 0,9 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 152,2 mil. lei și 0,1 mil. Euro;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 27,2 mil. lei;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 6,4 mil. lei;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA 5) – 28,5 mil. lei;

- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6, datele UCIP-IFAD) – 3,7 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 23,4 mil. lei și 0,13 mil. Euro;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 4,25 mil. lei și 0,1 mil. Euro;

- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 13,17 mil. lei și 0,1 mil. Euro;

- Proiectul Filiere du Vin – 10,2 mil. lei și 0,1 mil. Euro;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 0,3 mil. Euro, 0,3 mil. dolari SUA și 5,0 mil. lei;

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 1,2 mil. lei și 0,03 mil. Euro.

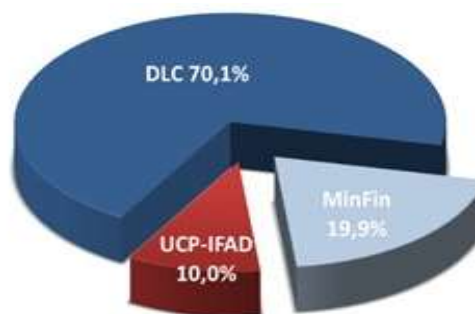
¹⁸ La data de 04 martie 2019 împrumutul de stat oferit de Banca Mondială a fost convertit din dolari SUA în Euro

3) prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 53,6 mil. lei și 0,2 mil. Euro (echivalent a cca 57,0 mil. lei), din care:

- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6, datele UCIP-IFAD) – 17,7 mil. lei;

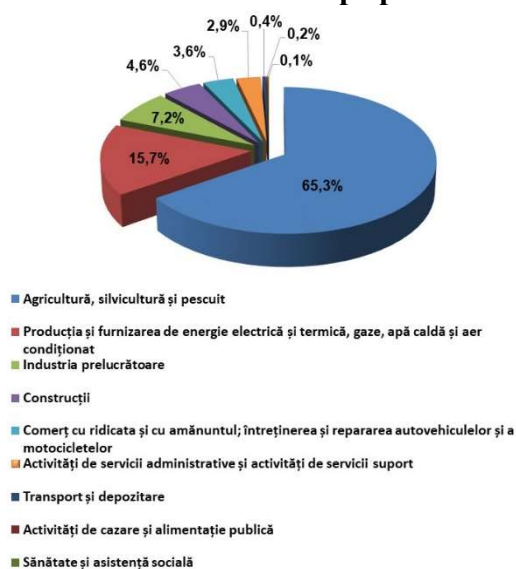
- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA 7, PRR) – 35,9 mil. lei și 0,2 mil. Euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante, pe parcursul a nouă luni ale anului 2019 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Directoratului Liniei de Credit (70,1%), urmată de Ministerul Finanțelor cu cota de 19,9% și Unitatea de Implementare a Proiectelor FIDA cu 10,0%.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice pe parcursul a 9 luni ale anului 2019

Activitățile economice	mil. lei
Agricultură, silvicultură și pescuit	373,3
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	90,0
Industria prelucrătoare	41,3
Construcții	26,2
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	20,7
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	16,3
Transport și depozitare	2,0
Activități de cazare și alimentație publică	1,1
Sănătate și asistență socială	0,7
TOTAL	571,6

În structura mijloacelor financiare recreditare de stat pe parcursul a 9 luni ale anului 2019 sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității agricultură, silvicultură și pescuit cu 65,3%, urmată de activitatea economică producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 15,7%, cota cea mai mică îi revine activității economice sănătate și asistență socială cu o pondere de 0,1%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante suma principală, dobânda și alte

plăți aferente în sumă de 317,2 mil. lei, 4,2 mil. dolari SUA, 10,1 mil. Euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi (echivalent a cca 591,0 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 0,1 mil. lei, 3,2 mil. dolari SUA, 2,9 mil. Euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit au fost rambursate – 283,5 mil. lei, 0,7 mil. dolari SUA și 7,1 mil. Euro, din care:

a) resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 27,5 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 5,3 mil. Euro;

b) resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 256,0 mil. lei, 0,4 mil. dolari SUA și 1,8 mil. Euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA au fost rambursate – 33,6 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 0,1 mil. Euro.

La situația din 30 septembrie 2019, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 1 199,3 mil. lei, 51,0 mil. dolari SUA, 117,0 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 4 520,4 mil. lei), majorându-se față de sfârșitul anului 2018 cu 99,6 mil. lei ce constituie o creștere de cca 2,3%, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,4 mil. lei, 46,2 mil. dolari SUA, 71,2 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 419,2 mil. lei sau 53,5% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit și Unității de Implementare a Proiectelor FIDA – 1 127,9 mil. lei, 4,8 mil. dolari SUA și 45,8 mil. Euro (echivalent a 2 101,1 mil. lei sau 46,5% din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat la situația din 30 septembrie 2019 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Directoratului Liniei de Credit și se cifrează la 72,8 mil. lei, 10,3 mil. dolari SUA și 0,6 mil. Euro (echivalent a 268,0 mil. lei) sau 5,9% din suma datoriilor totale. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2018, datoria cu termen expirat s-a majorat cu 0,9%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2018 s-a majorat cu 2,1%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,4 mil. lei, 10,3 mil. dolari SUA și 0,2 mil. Euro (echivalent a 258,3 mil. lei). Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (S.A. „Regia Apă - Canal Soroca”);

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de BERD (Consiliul raional Soroca);

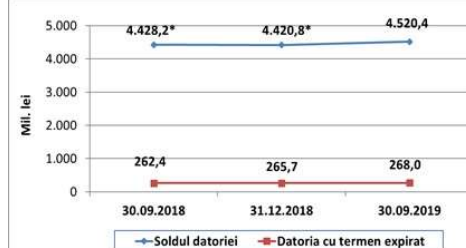
- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);

- Proiectul Locuințe Sociale, faza II (Consiliul raional Sîngerei);

- Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 1,4 mil. lei și 0,4 mil. Euro (echivalentul a 9,7 mil. lei) sau 3,6% din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolabilitatea acestora și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filiera Vinului” („Naturvins” S.R.L., „Voitis Distillery” S.R.L., „Magnolia-94” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Vintage Avenue” S.R.L., „Vinăria Mileștii Mici S.R.L., F.P.C. „Vindicum” S.R.L.).

Evoluția datoriilor beneficiarilor recreditați, 30 sep. 2018 – 30 sep. 2019 (mil. lei)

*Soldul datoriei beneficiarilor recreditați la situația din 30.09.2018 și 31.12.2018 a fost actualizat ca urmare a prezentării informațiilor suplimentare de către Unitatea de implementare a Proiectului de Construcție a Locuințelor pentru Păturile Social Vulnerabile.

Graficul prezentat atestă:

a) evoluția soldului datoriilor are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați și fluctuațiile cursului valutar;

b) evoluția soldului datoriilor cu termen expirat are un trend ascendent, condiționat atât de fluctuațiile cursului valutar, cât și de neexecutarea în termen de către beneficiarii recreditați a obligațiilor de plată conform graficelor de rambursare relevante condițiilor contractuale.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul serviciilor fiscale teritoriale de stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 20,1 mil. lei, ceea ce constituie 3,4% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 90 de beneficiari recreditați:

1) 48 agenți economici cu soldul datoriilor de 1 777,0 mil. lei sau 39,3% din suma totală a datoriilor, dintre care 265,5 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (99,1% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 29 întreprinderi care au datorii în sumă de 1 523,3 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 11,8 mil. lei (4,4% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 11 întreprinderi care au datorii în sumă de 170,0 mil. lei se află în proces de insolabilitate conform Legii insolabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 170,0 mil. lei (63,4% din suma totală a datoriilor expirate);

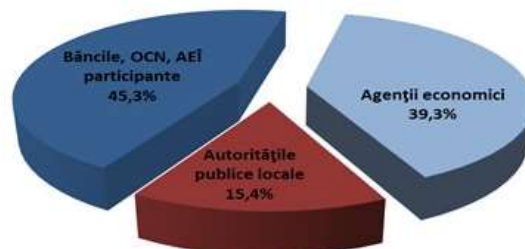
c) 6 întreprinderi care au datorii în sumă de 73,8 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 73,8 mil. lei (27,5% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 9,9 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,9 mil. lei (3,7% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitate reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale dețin datorii în sumă de 695,3 mil. lei (15,4% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 1,0 mil. lei (0,4% din suma totală a datoriilor expirate);

3) 15 bănci, organizații de creditare nebancare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 2 048,0 mil. lei (45,3% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 30 septembrie 2019 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebancare și asociațiilor de economii și împrumut participante la împrumuturile recreditate constituie ponderea majoră 45,3% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 39,3% și autoritățile publice locale cu o parte de 15,4%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 30 sep. 2019

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	1294,1	28,6	89,5	33,4
2.	Întreprinderile municipale	8	263,0	5,8	0,9	0,3
3.	Autoritățile publice locale	27	695,3	15,4	1,0	0,4
4.	Întreprinderile din sectorul privat	34	220,0	4,9	175,2	65,4
5	Băncile, OCN, AEI participante	15	2048,0	45,3	1,4	0,5
	Total	90	4520,4	100,0	268,0	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (45,3%) se înregistrează la băncile, organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 28,6%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 4,9%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (65,4%), urmate de întreprinderile de stat, băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de

economii și împrumut participante, autoritățile publice locale și întreprinderile municipale cu o cotă de 0,3%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1) agricultură, silvicultură și pescuit – 1 525,2 mil. lei sau 33,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 305,2 mil. lei sau 28,9 % din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) industria prelucrătoare – 544,7 mil. lei sau 12,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 400,8 mil. lei sau 8,9% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) construcții – 311,2 mil. lei sau 6,9% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6) sănătate și asistență socială – 162,5 mil. lei sau 3,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) transport și depozitare – 99,1 mil. lei sau 2,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8) activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 77,4 mil. lei sau 1,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9) comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 70,3 mil. lei sau 1,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

10) activități de cazare și alimentație publică – 17,6 mil. lei sau 0,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

11) industria extractivă – 4,5 mil. lei sau 0,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

12) arta, activități de recreere și de agrement – 1,5 mil. lei;

13) activități financiare și asigurări – 0,3 mil. lei.

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 33,7%, urmată de producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 28,9%, în timp ce activităților economice arta, activități de recreere și de agrement și activități financiare și asigurări îi revin partea cea mai mică de 0,01%.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Direcția datorii publice

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7

www.mf.gov.md, tel.(022) 26-26-93, fax 022-26-28-93